

Frågan för Dagen:

FLYGVAPNET I 1947 ÅRS FÖRSVARSFÖRSLAG

Efter krigets slut var det helt naturligt att de svenska statsmakterna ansåg en översyn av vår försvarsordning nödvändig. 1942 års beslut var då visserligen blott 5 år gammalt och ännu ej ens till fullo genomfört, men tydligt var, att det tillkommit som ett hastverk under krigets tryck utan någon egentlig strategisk beräkning och undersökning av avvägningsfrågan de olika försvarsgrenarna emellan, och ej heller inom försvarsgrenarna mellan de olika vapenslagen. Strävan i 1942 års beslut hade praktiskt taget varit att i dåvarande läge bygga ut organisationen så långt resurserna bedömdes medge för de närmaste åren.

För att utreda frågan om vårt framtida försvar tillsatte regeringen 29/6 1945 en försvarskommitté. I direktiven för denna angavs bl a att målet skulle vara en "effektivisering och modernisering av försvarsmedlen och försvarsorganisationen" och att man "icke finge tveka att slopa eller med andra försvarsanstalter ersätta sådana delar som till äventyrs kunde finnas icke längre ha berättigande - krigserfarenheterna utvisade nödvändigheten att äga en effektiv och modern utrustning".

I förevarande läge fanns det två vägar att gå. Den ena vägen var att utgå från att utrikesläget var allvarligt, att den tekniska utvecklingen efter kriget ännu icke stabiliserat sig och att stridskrafterna i nuvarande skick enligt 1942 års ordning var relativt tillfredsställande. Man borde därför "wait and see" och hålla ögonen öppna för utvecklingens tendenser och tillse att inga le-

slut fattades som hindrade en utveckling åt rätt håll. Efterhand skulle partiella reformer genomföras. En dylik lösning vore ett provisorium och förutsatte ovillkorligen en giltighet på endast kort sikt.

Den andra vägen var att gå på djupet med krigets erfarenheter och söka snarast anpassa dem efter svenska förhållanden. Helt naturligt skulle man då finna, att den slumpartade avvägningen inom 1942 års ram behövde ses över och att organisationen i sin helhet måste grundligt omvärderas inom en tyvärr alltid begränsad ram. Därav följande genomgripande reformer kunde helt naturligt icke genomföras med en gång utan först under en relativt lång övergångsperiod. Desto viktigare vore det att beslut om riktlinjerna fattades snart.

Såsom ett underlag för försvarskommitténs arbete insände ÖB 31/3 1947 ett eget förslag i försvarsfrågan. Detta förslag går helt på det första av de nämnda alternativa vägarna. Det innebär sålunda i huvudsak en konsolidering av den gällande försvarsordningen. Det allra mest skriande behovet beträffande flygvapnet tillgodoses genom nyuppsättning av en nattjaktflottilj. ÖB-förslaget, som uttryckligen var en provisorisk lösning på kort sikt, tillstyrktes av samtliga försvarsgrenschefer.

Försvarskommittén inlämnade 25/11 1947 sitt betänkande. Av detta framgår, att kommittén valt en medelväg mellan de båda alternativa vägarna och föreslagit i huvudsak en allmän, ungefär likformig nedskärning av försvarsgrenarna såsom ett provisorium, men utsträcker detta provisorium över hela 10 år, sålunda fram till 1958. En sådan lösning skulle under nämnda tid förhindra väsentliga omläggningar inom försvaret grundade på krigserfarenheterna. Ett så långt uppskov med att tillvarataga dessa kan icke vara effektivt. Visserligen framhåller kommittén, att nya åtgärder kan vidtagas och nya medelsbehov framkomma mot slutet av perioden, men härvid åsyftas främst materielförnyelse för armén och marinen, som anta-

gits skola i huvudsak behålla nuvarande materiel - utan förnyelse. D
riskerar sålunda i vissa fall att ingå i ett tredje världskrig med
materiel, som var modern i det första eller möjligen i det andra.
Denna behandling av materielfrågorna för armén och marinen visar
uppenbarligen, att den valda kostnadsramen 810 miljoner kronor per
år är för liten för den av kommittén föreslagna organisationen. På
längre sikt måste antingen ramen upp eller organisationen ned.

Dessa förhållanden pekar ovedersägligen på, att den valda vä-
gen är oframkomlig. Ur flygvapnets synpunkt är det uppenbart, att
krigserfarenheterna och den tekniska utvecklingen redan nu ger till-
räckligt underlag för en grundlig omprövning av hela försvaret. Det
är tid att beträda den andra av de inledningsvis nämnda alternativa
vägarna - den att gå på djupet med krigets erfarenheter och anpassa
dem efter svenska förhållanden.

ÖB har i sitt förslag med all rätt framhållit, att "flygets
utveckling är den faktor, som mest av allt givit det nutida kriget
dess prägel". Försvarskommittén har instämt i detta uttalande. Den
har emellertid underlåtit att draga den härav ofrånkomliga slut-
satsen och i stället föreslagit en minskning av det 1942 beslutade
efter blott 2 års krigserfarenheter utformade flygvapnet.

Från flygvapnet kan med fog hävdas, att en sådan minskning
som den föreslagna kan bli ödesdiger för vårt försvar i dess helhet.
Allt talar i stället för en utveckling i rakt motsatt riktning, näm-
ligen en avsevärd förstärkning av flygvapnets slagkraft och uthål-
lighet. Endast om en sådan kommer till stånd blir det möjligt för
det svenska försvaret i dess helhet att ens närma sig uppfyllandet
av två av kommittén ställda krav, ifråga om målsättningen för krigs-
makten, nämligen:

att stridskrafterna skall "kunna möta ett anfall, från vilket håll det än kommer" - alltså även från luften - samt

att angriparen "i det längsta förhindras få fast fot på svensk mark och att ingen del av landet behöver uppgivas utan segt motstånd".

Dessa krav innebär mycket höga fordringar på det svenska flygvapnet, ty så länge försvaret i luften håller, så länge håller försvaret i dess helhet. När försvaret i luften elimineras har också försvaret i dess helhet förlorat sin hållfasthet och "segghet".

För flygvapnets utveckling under de närmaste 5 åren kräves:

- 1) Utbyggnad av de 10 dagjaktflottiljerna med en grupp per division jämte reservflygplan (d v s en ökning med 50 %),
 - 2) Uppsättning av en helt ny nattjaktflottilj förutom omvandling av F 1 från attack- till nattjaktflottilj = s:a 2 nattjaktflottiljer i FV,
 - 3) bibehållande av F 6 som "tung" attackflottilj = s:a 4 tunga attackflottiljer i FV,
 - 4) kompensation för indragning av marinspaningsflottiljen genom uppsättning av en fjärde division i fred vid "spaningsflottiljen" = 5 spaningsdivisioner i fred.
-
-
-